

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โดยธรรมชาติ มนุษย์มักจะอยู่รวมกันเป็นสังคม การอยู่รวมกันได้อย่างสงบเรียบร้อย จำเป็นจะต้องมี กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และกลไกควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคม ไม่ให้เบี่ยงเบนออกนอกกฎระเบียบที่ได้ร่วมกันสร้างขึ้น และวางเอาไว้ โดยมอบหมายให้มีเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดูแลให้เป็นไปตามกฎระเบียบนั้น ๆ ด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม

เมื่อสังคมเจริญขึ้นและมีขนาดใหญ่ขึ้น ความลับสันและความบกพร่องของระเบียบสังคม บางอย่างทำให้มนุษย์มีความต้องการมากขึ้น และมีพฤติกรรมที่ไม่เป็นไปตามระเบียบของสังคม¹

ในสังคมปัจจุบัน การขัดแย้ง หรือฝ่าฝืนระเบียบของสังคม มิได้หมายความว่าแต่เพียงการประพฤติผิดศีลธรรม หรือขนบธรรมเนียมประเพณีเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงการกระทำอันเป็นการขัดแย้งหรือฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ซึ่งเรียกว่า อาชญากรรม² อันเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความสงบสุขในสังคม เพราะในสังคมที่มีอัตราของการเกิดอาชญากรรมสูง ย่อมเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าสังคมนั้นขาดความสงบเรียบร้อย และย่อมมีผลกระทบต่อความก้าวหน้าและการพัฒนาของสังคมนั้น ๆ

¹ ชาย เสวีกุล , อาชญาวิทยา และทัณฑวิทยา (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหา
วิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2517) หน้า 1

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 13

หลังจากสงครามโลกครั้งที่สอง นอกจากอาชญากรรมธรรมดาที่เรียกว่า STREET CRIME แล้ว ยังมีอาชญากรรมอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งจัดว่าอยู่ในข่ายพฤติกรรมที่วุ่น คือ "อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ" EDWIN H. SUTHERLAND นักอาชญาวิทยาที่มีชื่อเสียงได้เริ่มสนใจศึกษาปัญหาอาชญากรรมที่เกี่ยวกับธุรกิจและการพาณิชย์ของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นครั้งแรก เพราะในช่วงระยะเวลานั้น ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นผู้นำในด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและธุรกิจ ผลปรากฏว่า SUTHERLAND ได้เห็นความแตกต่างระหว่างอาชญากรรมทางเศรษฐกิจกับอาชญากรรมประเภทอื่นอย่างเด่นชัด

เมื่อปี 1986 ในการประชุมสากลระหว่างประเทศต่าง ๆ 16 ประเทศ ที่ประเทศญี่ปุ่น ในหัวข้อเรื่อง ECONOMIC CRIME : ITS IMPACT ON SOCIETY AND EFFECTIVE PREVENTION ได้มีการให้คำจำกัดความของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ว่า หมายถึง การกระทำที่ไม่รุนแรง กระทำขึ้นโดยบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์การต่าง ๆ เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์และกำไร ด้วยการเอาผิดเอาเปรียบจากตำแหน่ง ความรู้ความสามารถ เฉพาะตน หรือวิธีการใด ๆ ซึ่งผิดกฎเกณฑ์หรือกฎหมายที่วางไว้ ทำให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ³ นอกจากนี้ตามแนวความคิดขององค์การตำรวจสากล (INTERPOL) ได้จัดประเภทของการกระทำผิดต่าง ๆ ให้เป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การกระทำผิดเกี่ยวกับการธนาคาร (BANKING RELATED FRAUDS) เช่น

³ JICA, ECONOMIC CRIME : ITS IMPACT ON SOCIETY AND EFFECTIVE PREVENTION, INFORMATION ON GROUP TRAINING COURSE (JAPAN 1986) P 1

การปลอมแปลงตัวเงิน และเลตเตอร์ออฟเครดิต การกระทำผิดเกี่ยวกับการพาณิชย์ (COMMERCIAL FRAUDS) เช่นการปลอมปนสินค้า และการปลอมลิขสิทธิ์ การกระทำ ความผิดเกี่ยวกับการเงินอื่น ๆ (RETAIL PAYMENT FRAUDS) เช่นการฉ้อโกงด้วย บัตร เอ ที เอ็ม บัตรเครดิต และเช็คเดินทาง เป็นต้น⁴

นอกจากนี้ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ยังมีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม (ORGANIZED CRIME) ประเภทหนึ่งที่มีความรุนแรง และส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งอาชญากรรมประเภทนี้มีการดำเนินงานที่มีระบบ โดยมีการแบ่งงาน แบ่งหน้าที่กันทำ และ มีการควบคุมกันอย่างเป็นสัดส่วน⁵

เนื่องจาก อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ มีลักษณะของการก่ออาชญากรรมโดยผู้มีความรู้ ได้ผลตอบแทนจากการกระทำผิดเป็นจำนวนมาก ประกอบกับมีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมดังกล่าว จึงทำให้อาชญากรรมทางเศรษฐกิจมีผลในการบ่อนทำลายภาพพจน์ที่ตึงงามและความมั่นคงของประเทศ ตลอดจนเศรษฐกิจและสังคม มากกว่าอาชญากรรมธรรมดา แต่ในทางปฏิบัติแล้ว รัฐกลับให้ความสำคัญกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจรองไปจากอาชญากรรมธรรมดา ทั้งในด้านการดำเนินการ ป้องกัน ปราบปราม และมาตรการทางกฎหมาย เพราะอาชญากรรมธรรมดานั้นเป็นการกระทำ ที่มีลักษณะรุนแรง บางคราวต้องเสียเลือดเนื้อ ทำให้อยู่ในความสนใจของประชาชน และสามารถ สร้างพลังกดดันให้รัฐต้องดำเนินการอย่างรวดเร็ว และเฉียบขาด

⁴ ประจักษ์ศิลป สุขพรรณเกษัช , อาชญากรรมทางเศรษฐกิจและคอมพิวเตอร์ (กรุงเทพมหานคร : กองบัญชาการศึกษา กรมตำรวจ 2530) หน้า 3 - 4

⁵ วีระพงษ์ บุญโญภาส "อาชญากรรมทางเศรษฐกิจกับความอยู่รอดของชาติ" เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง อาชญากรรมทางเศรษฐกิจกับความอยู่รอดของชาติ จัดโดยสมาคมนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (22 สิงหาคม 2530) หน้า 2

เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปแล้วว่า นับตั้งแต่ประเทศไทยได้พัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนั้นส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำรายได้ให้แก่ประเทศเป็นอย่างมาก ในรูปค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่นค่าที่พัก อาหาร ภัตตาคาร ของที่ระลึก และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในด้านบริการเพื่อการพักผ่อน ซึ่งส่วนใหญ่เงินที่นักท่องเที่ยวเหล่านี้นำเข้ามาใช้จ่ายนั้นจะอยู่ในรูปของบัตรเครดิต นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งที่นำบัตรเครดิตเข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทย ทำให้บัตรเครดิตเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย และเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในสังคมไทย นอกจากนี้ไทยกำลังจะเริ่มพัฒนาเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างมาก ประกอบกับนโยบายแข่งขันทางการตลาดของธนาคารและบริษัทผู้ออกบัตรเครดิต จึงทำให้การใช้บัตรเครดิตแทนเงินสด ขยายวงกว้างมากขึ้นในหมู่ประชาชนคนไทย จำนวนสมาชิกบัตรและจำนวนเงินที่หมุนเวียนในการใช้จ่ายมีเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เป็นเพราะการเผยแพร่และขยายตัวจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมายังนักธุรกิจไทย และคนไทยทั่ว ๆ ไปนั่นเอง

ปัญหาที่ตามมาคือเทคโนโลยีได้ก้าวไปไกลเกินกว่ากฎหมายจะตามได้ทัน จึงทำให้เกิดอาชญากรรมบัตรเครดิตขึ้น อีกทั้งบัตรเครดิตเป็นสิ่งใหม่สำหรับสังคมไทย มีลักษณะต่างจากเงินสดที่เคยพบมาก่อน ทำให้ขาดการระแวดระวังรักษา อาชญากรรมบัตรเครดิตจึงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และก่อให้เกิดความสูญเสียในทางเศรษฐกิจคือขาดความเชื่อถือในระบบการเงินซึ่งใช้บัตรเครดิต ทำให้ปริมาณเงินที่เข้ามาในระบบเศรษฐกิจไทยด้วยวิธีนี้ลดน้อยลง เป็นการสูญเสียโอกาสที่จะเพิ่มรายได้ให้กับประเทศอย่างไม่ควรจะเป็น และเสียภาพพจน์ที่ดีงามของประเทศ เพราะถ้าหากอาชญากรรมบัตรเครดิตเกิดขึ้น โดยคนไทยมีส่วนร่วม จะทำให้ชาวต่างชาติดีกล่าวหาได้ว่า คนไทยไม่มีความซื่อสัตย์ หรือสังคมไทยอาจจะมีลักษณะพิเศษที่เอื้ออำนวยให้สามารถกระทำความผิดได้ง่าย ๆ

ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดความเสียหายแก่ เศรษฐกิจ สังคมของประเทศ และเพื่อรักษาภาพพจน์ชื่อเสียงของประเทศ จึงควรมีการควบคุมอาชญากรรมบัตรเครดิต มีมาตรการในการป้องกันและปราบปรามอย่างจริงจัง เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้รับโทษตามที่ กฎหมายกำหนดไว้ และผู้กระทำผิดที่เหลือไม่กล้ากระทำความผิดอีก อันจะเป็นการป้องกัน ความเสียหาย มิให้เกิดแก่ เศรษฐกิจ สังคม และภาพพจน์ของประเทศได้

การที่อาชญากรรมบัตรเครดิตเกิดขึ้นอยู่เสมออัน อาจกล่าวได้ว่าเป็นเพราะ การ ดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมบัตรเครดิตมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ ทำให้ผู้กระทำผิด รอดพ้นจากการถูกลงโทษ อันเป็นผลให้ผู้กระทำผิดไม่เกรงกลัวต่อบทลงโทษของกฎหมาย และเหตุนี้จึงอาจสรุปได้ดังนี้

1.1.1 ปัญหาเกี่ยวกับบทบัญญัติของกฎหมายไทย เท่าที่นำมาใช้เกี่ยวกับอาชญากรรม บัตรเครดิตในปัจจุบันนี้ ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ฐานปลอม และใช้เอกสารสิทธิปลอม ตามมาตรา 264 - 268 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ฐานฉ้อโกง ตามมาตรา 341 และฐานฉ้อโกง โดยแสดงตนเป็นคนอื่น ตามมาตรา 342 แต่ไม่ปรากฏว่า มีกฎหมายใดที่บังคับใช้เฉพาะบัตรเครดิต หรือบัญญัติเรื่องความผิดเกี่ยวกับบัตรเครดิตเหมือนใน ต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา เป็นต้น

1.1.2 ปัญหาด้านการดำเนินคดี

(1) การสอบสวนความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมบัตรเครดิต มีข้อยุ่งยากใน การรวบรวมพยานหลักฐาน เนื่องจากต้องใช้เอกสารเป็นจำนวนมาก ในกรณีที่เกิดการกระทำผิด และใช้เวลานานในการจับกุมผู้ต้องหา เอกสารบางอย่างอาจถูกทำลายในระหว่างนั้น เช่น ใบบันทึกการชาย ทำให้พยานหลักฐานสำคัญในการดำเนินคดี

(2) การพิสูจน์ความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมบัตรเครดิตเป็นไปได้ยาก เนื่องจากอาชญากรรมบัตรเครดิตที่กระทำโดยการปลอมแปลงตัวบัตรเครดิต ผู้กระทำผิดมักจะรู้เห็นในการกระทำนั้นแต่ผู้เดียว ทำให้ขาดประจักษ์พยาน และในกรณีที่มีคดีชั้นสู่ศาล ทากพยานหลักฐานไม่แน่ชัดพอ หรือมีข้อสงสัย ศาลต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 วรรคสอง

1.1.3 ปัญหาเกี่ยวกับกลไกของรัฐในการป้องกันและปราบปราม เจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่ในระบบกระบวนการยุติธรรม อันได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ ศาล ยังขาดความรู้ความเข้าใจในระบบธุรกิจบัตรเครดิต เนื่องจากบัตรเครดิตเป็นของใหม่สำหรับสังคมไทย ข้อมูลยังมีไม่เพียงพอ และไม่ทราบถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดจากอาชญากรรมบัตรเครดิต ทำให้เห็นความสำคัญของอาชญากรรมบัตรเครดิตน้อยกว่าอาชญากรรมธรรมดา

ปัญหาดังกล่าวข้างต้นเป็นส่วนที่ทำให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมบัตรเครดิตไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

1.2 จุดมุ่งหมายของการวิจัย

จุดมุ่งหมายของการวิจัย เรื่อง "มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมบัตรเครดิต" พอสรุปได้ดังนี้ คือ

- 1.2.1 เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบต่าง ๆ ของการก่ออาชญากรรมบัตรเครดิตที่เกิดขึ้น
- 1.2.2 เพื่อให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมาย ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม บัตรเครดิต เท่าที่บังคับใช้ในประเทศไทย ว่าเพียงพอแล้วหรือไม่ และมาตรการในประเทศสหรัฐอเมริกา
- 1.2.3 เพื่อให้ทราบถึงปัญหา และอุปสรรคที่เกิดจากการดำเนินคดีอาชญากรรมบัตรเครดิต อันเนื่องมาจากบทบัญญัติของกฎหมาย และกลไกของรัฐที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย

1.2.4 เพื่อกำหนดข้อเสนอแนะ ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

1.3 ขอบเขตและวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษา และวิเคราะห์ถึงปัญหาของมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมบัตรเครดิตที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน รูปแบบของอาชญากรรมบัตรเครดิต ตลอดจนกลไกของรัฐ ผู้บังคับใช้กฎหมาย อันได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ และศาล โดยศึกษามาตรการทางกฎหมายที่บังคับต่ออาชญากรรมบัตรเครดิต แนวคำพิพากษาของศาลไทยในเรื่องนี้ นอกจากนี้ยัง ได้ศึกษาจากเหตุการณ์เกี่ยวกับอาชญากรรมบัตรเครดิตที่เกิดขึ้นจริง ทั้งที่สามารถจับกุมตัวผู้กระทำผิดได้ และไม่สามารถจับกุมตัวผู้กระทำผิดได้ จะศึกษาเปรียบเทียบกับมาตรการต่าง ๆ ทั้งทางปฏิบัติ และกฎหมายที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมบัตรเครดิต ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งการวิจัยดังกล่าวเป็นการวิจัยเอกสาร (DOCUMENTARY RESEARCH) โดยการค้นคว้าจากตัวบทกฎหมาย เจ้าหน้าที่ตำรวจศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงิน พนักงานอัยการ กองคดีเศรษฐกิจ และทรัพยากร ตลอดจนเจ้าหน้าที่บริษัทเอกชน ที่ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ทำให้ทราบสภาพของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และกลไกของรัฐ ที่ใช้เป็นมาตรการในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมบัตรเครดิต

1.4.2 ทำให้ทราบถึงการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับอาชญากรรมบัตรเครดิต

1.4.3 ทำให้ทราบถึง มาตรการในการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมบัตรเครดิต ในประเทศที่เป็นต้นกำเนิดของบัตรเครดิต อันได้แก่ สหรัฐอเมริกา